

Posudek bakalářské práce Marie Paclíkové

„Jazyk a styl pastýřských listů“

1. Koncepce práce

Marie Paclíková se ve své bakalářské práci zabývá tématem, jež je velmi zajímavé a jehož zpracování je bezesporu potřebné a užitečné: Věnuje se analýze jazyka a stylu jednoho ze specifických žánrů náboženské komunikace, tzv. pastýřských listů. Jde přitom o oblast, která je v českém kontextu zatím jen málo prozkoumaná. Pozornost lingvistů (včetně stylistiků) se k problematice náboženské komunikace začala obracet až v posledních desetiletích a panuje zde značná různost názorů a pohledů. Pastýřské listy patrně v dosavadní odborné literatuře zůstaly zcela stranou zájmu.

Autorka v práci hledá odpověď na dvě výzkumné otázky. V obecné části se zaměřuje na to, jak je v českém prostředí pojímán náboženský styl a náboženská komunikace (způsoby vymezení, připisované funkce, charakteristické prostředky atd.). Kritická komparace rozličných přístupů vytváří základnu pro vlastní téma práce: Jde o to, v čem spočívá jazyková a stylová specifičnost pastýřských listů jako jednoho ze žánrů náboženské komunikace. Rysy těchto listů jsou přitom v práci ukázány velmi přesně, pečlivě a důkladně.

Bakalářská práce je koncipována promyšleně a systematicky. Po obecné části (je relativně stručná, ovšem koncizně formulovaná) následuje soupis a charakteristika zkoumaného textového materiálu. Hlavní kapitoly práce jsou věnovány popisu jazykových prostředků užívaných v pastýřských listech, přičemž výklad je organizován podle jednotlivých jazykových rovin (morfologie, slovní zásoba, syntax). Přítomnost kapitoly o metafoře, která tvoří další úsek práce, je dobře odůvodněna. Tři kratší kapitoly, jež analýzu završují (rétorické prostředky, intertextovost, kategorizace), přinášejí pozorování dílčích, ale důležitých složek pastýřských listů. Závěr náležitým způsobem shrnuje dosažené výsledky. Práce neobsahuje nadbytečné kapitoly ani pasáže, které s problematikou souvisejí jen okrajově.

V celé práci je odborná terminologie používána soustavně a správně.

Hodnocení: A

2. Metodologie

Základní metodou je kvalitativní analýza jazyka a stylu sledovaných textů, což je v daném případě nepochybně zcela adekvátní nástroj. Doplnkově autorka používá i komparaci

s korpusovými daty. Při popisu a klasifikaci jazykových prostředků z jednotlivých jazykových rovin jsou využívány aktuální teoretické rámce. Zároveň výklad soustavně poukazuje na funkce prostředků a na možné motivace pro jejich uplatnění. V souvislosti s tím se autorka též opírá o své znalosti religionistické problematiky. V kapitole o metafoře je adekvátním způsobem aplikován teoretický aparát kognitivní lingvistiky.

Textový materiál, který je analyzován, je dostatečně rozsáhlý (čtyřicet pastýřských listů, celkem 79 stran textu) a reprezentativní (je diferencovaný, pokud jde o autory a probíraná témata). Všechny analyzované texty jsou k dispozici v příloze k práci. K uváděným tvrzením jsou připojovány odpovídající doklady, způsob odkazování je jednoduchý a přehledný.

Hodnocení: A

3. Práce s odbornou literaturou

Bakalářská práce soustavně využívá relevantní a aktuální odbornou literaturu. V obecné části autorka přihlíží k rozsáhlému souboru textů o náboženské komunikaci, prokázala schopnost pečlivého a kritického čtení, komentování a porovnávání těchto textů. Při analýze se výklad opírá o důležité práce týkající se jednotlivých probíraných otázek. I když se v odkazování na odbornou literaturu projevuje určitá nedůslednost (přítomnost/nepřítomnost iniciály rodného jména autora), celkově je přehledné a spolehlivé.

Hodnocení: A

4. Formální úroveň práce

Bakalářská práce svým objemem zřetelně překračuje obvyklý rozsah bakalářských prací; důležité přitom je, že neobsahuje žádný „balast“, ale že rozsah je dán množstvím odborných otázek, jimž je věnována pozornost. Po formální a typografické stránce je práce připravena pečlivě. Způsob vyjadřování odpovídá zvyklostem vědeckého psaní; je ale třeba říci, že na některých místech jsou formulace syntakticky dost komplikované a čtenářsky náročné. Ojedinele můžeme v textu narazit na ne zcela korektní interpunkci („[...] aktor i patiens děje a podíváme-li se na sdělení [...]“, s. 61 aj.); jde ovšem jen o drobnosti.

Hodnocení: A

5. Celkové hodnocení

Bakalářská práce Marie Paclíkové v plné míře splňuje požadavky kladené na tento typ prací.

Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji celkové hodnocení „výborně“.

V Praze dne 27. srpna 2020

prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
Ústav českého jazyka a teorie komunikace,
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy